

THORNHILL

Pam Smy en Imme Dros (vert.)

Ploegsma

(door Anne-Marie Tassier)

OVER DE MAKER

Toen de Britse schrijfster **Pam Smy** een jaar of tien was probeerde ze zoveel mogelijk buiten in de vrije natuur te zijn. Veel boeken waren er niet in huis, haar favoriet was *De geheime tuin* van Frances Hodgson Burnett. In een interview vertelt ze: "Ik geloofde echt dat je altijd lief moest zijn, dat alles goed zou aflopen en dat roodborstjes braaf waren." Later werd dat anders: "Toen ik een tiener was kon ik eindeloos rondzwerven zonder doel, ik probeerde er dan hoopvol én hopeloos uit te zien!" De plaatselijke jeugdclub vond ze maar niets, liever ging ze een cursus waterverven volgen, de andere cursisten waren wel allemaal met pensioen... Later studeerde ze aan de Cambridge School of Art, waar ze nu zelf les geeft. Ze werkte als illustrator bij verschillende uitgeverijen en langzamerhand ontstond het idee voor een eigen boek: *Thornhill*. Ze woont in Cambridge met haar man, haar dochtertje en haar hond.

1. VERHAAL

Waar gaat het over?

Over twee meisjes, Mary en Ella.

De tekstpagina's gaan over Mary in 1982, de illustraties over Ella in 2017. Hun verhalen springen voortdurend heen en weer. Mary woont in Thornhill, een tehuis voor meisjes. Ze wordt gruwelijk getreiterd door een andere meisje, waarvan we de naam nooit te weten komen, voor de duidelijkheid noemen wij haar "Zij". Dat meisje is een poosje weggeweest, ze woonde bij een pleeggezin, maar nu is ze terug. Eerst lijkt het of de pestkop misschien zelf vriendin wil worden maar dat is stilte voor de storm. De pesterijen beginnen opnieuw, erger dan ooit. "Zij" is de leider van een laffe kliek die Mary ongenadig kwelt, zoals de douchekraan op gloeiend heet zetten, haar opsluiten in de kelder en iedere nacht komt haar kwelgeest op haar deur bonken en krassen en fluistert ze bedreigingen. Mary vindt troost in een stuk van de tuin waar nooit iemand komt, zoals in haar lievelingsboek *De geheime tuin*. Tot "Zij" er achter komt en haar wegjaagt. Nu blijft ze zoveel mogelijk op haar zolderkamertje waar ze marionetten maakt van de figuren uit haar favoriete boeken. Het tehuis moet sluiten en bijna alle meisjes zijn al overgeplaatst, maar Mary en haar kwelgeest zijn moeilijk te plaatsen en moeten nog op Thornhill blijven samen met een paar onverschillige verzorgers. Alleen de keukenhulp Kathleen probeert haar te helpen. Ze zorgt ervoor dat Mary met een dokter kan praten maar ze is als verlamd en kan niets zeggen. Als "Zij" kan binnendringen in haar kamer en de marionetten vernielt slaan bij Mary de stoppen door. Ze wil wraak. Ze maakt een pop van die ander, niet mooi en blond maar lelijk en vals. Ze lokt haar naar de kelder en wil Thornhill in brand steken, maar het meisje slaagt er toch in om te ontsnappen. Mary blijft alleen achter, ze kiest ervoor te blijven op Thornhill...

Het verhaal van Ella, het andere meisje, wordt verteld in de paginagrote zwart-wit tekeningen. Ze is net verhuisd en woont nu naast Thornhill, ze moet alle verhuisdozen nog uitpakken en de foto's van haar overleden moeder ophangen. Haar vader is druk met zijn werk en ze voelt zich verdrietig en alleen. Vanuit haar kamer kan ze het tehuis zien, somber en vervallen, middenin een verwilderde tuin. Op een

dag ziet ze daar een meisje van haar leeftijd en gaat op onderzoek uit. Ze is niet bang en klimt over muren en hekken. Ze vindt sporen van wat er met Mary gebeurd is en tenslotte ook haar dagboek. Dat maakt grote indruk op haar. Ze maakt nu ook zelf marionetten en ze schrijft een briefje waarin ze vraagt of ze vriendinnen kunnen worden. Als ze Mary weer voor het verlichte zolderaam ziet gaat ze erheen. Even later zie je hun silhouetten voor het raam. Er barst een onweer los en de bliksem slaat in. Thornhill staat in brand. Kranten berichten over de verdwijning van Ella en later dat er een stoffelijk overschot gevonden werd in de ruïnes. Dat is blijkbaar het tweede sterfgeval op Thornhill sinds de sluiting! De foto's van Mary en Ella staan erbij. Op de laatste bladzijden zie je de meisjes hand in hand in de tuin. Vanuit een naburig huis kijkt een jongen toe...

Personages

Mary 13 jaar, ze is blond, met sluik haar en blauwe ogen, ze kijkt somber en praat niet. Ze houdt van lezen en maakt mooie marionetten, die koestert ze. Ze kan heel goed opschrijven wat ze voelt maar kan het niet hardop zeggen. Ze lijdt aan 'selectief mutisme', (een angststoornis waarbij je niet kunt praten in situaties waar je niet op je gemak bent). Ze is eenzaam en voelt zich de hele tijd achtervolgd. Geen wonder want ze wordt geterroriseerd en gepest. Ze moet naar een pleeggezin maar dat is nog niet gelukt omdat "mensen het ongemakkelijk vinden als iemand niks zegt." p.114

"Zij" het naamloze meisje, de pestkop, ze is ook 13, is ook blond, met mooie krullen en blauwe ogen en ze straalt als een roze baby pop. Ze windt iedereen om haar vingers maar ze wordt ook iedere keer teruggestuurd als er voor haar een pleeggezin gevonden is. Ze is heel geraffineerd, ze weet precies hoe ze Mary kan raken. Ze is een monster, maar is ook ongelukkig en ligt 's nachts te huilen. Ze wil niet dat iemand dat weet en wordt nog gewelddadiger.

Ella Ze woont naast het oude weeshuis. Ze heeft geen moeder meer. Ze houdt van lezen, ze lijkt lief en aardig. Ze is ook nieuwsgierig en is niet bang. Het geheimzinnige buurhuis fascineert haar en hoe meer ze te weten komt over Mary hoe meer ze zich verbonden gaat voelen.

Kathleen, de huishoudster van het weeshuis, ze is warm en lief en probeert Mary te helpen.

De verzorgers en de leerkrachten, Ze zijn onverschillig en begrijpen niet wat er gaande is.

- Wat is Mary voor een hoofdpersoon?
- Is ze een 'gewone' heldin, zoals in andere boeken? Zelf vindt ze het niet goed dat heldinnen in boeken altijd knap en aardig zijn. "Zo werkt het niet in het leven. In ieder geval niet bij mij." p.42
- Wat vind jij daarvan? Lees je liever over mooie perfecte hoofdpersonen? Waarom? Omdat je dan kunt wegdromen? Is het leuker om te lezen over mooie dingen?
- Of heb je liever een reële heldin? Iemand met goede en slechte kantjes?
- Laat iemand de passage op p.252 voorlezen, waarin Jane beschrijft hoe ze Mary ziet en waarom het zo moeilijk is om haar te helpen. "...ze is het onmogelijkste type dat we hier ooit gehad hebben." Dat is geen mooi portret, begrijp je waarom Mary daar ondersteboven van is? "Kan het waar zijn? Is het mijn eigen schuld?" p.253.
- Begrijp je waarom ze zo gepest wordt? Ken jij ook jongens of meisjes die "anders" zijn, die buiten de groep vallen? Zijn dat kneuzen? Gemakkelijke slachtoffers die het eigenlijk uitlokken? Want dat vinden "Zij" en haar kliek.
- Welke eigenschappen kenmerken Mary nog? Ze kan ook cynisch zijn; p. 60 over Jane: "Soms moet ik mezelf eraan herinneren dat ze voor die bezorgdheid betaald wordt. Dat het haar werk is." en p.219: "God, wat vinden ze zichzelf leuk. Maar dat zijn ze niet. Leuk is anders." En op het eind wordt ze 'slecht', p.393 "Ik haat haar." vier keer! Ze maakt een gruwelijke marionet en hangt die op. p.409
- Ze wil wraak. "...ik voelde me goed. Ik genoot van haar angst." p.478. Begrijp je dat?
- Wat is de band tussen Mary en Ella? En "Zij"? Mary en Ella zijn allebei eenzaam, ze voelen zich in de steek gelaten door volwassenen, ze houden van dezelfde boeken. Ze verlangen naar een echte vriendin.
- Maar heb je gemerkt dat ook "Zij" vriendschap zoekt ..! En hoe ze ook hulp zoekt? "Ik ben een

monster geworden om te zorgen dat ze me zien. Dat ze naar me luisteren.” p.479

- Wat vind je van de volwassenen in dit boek? De volwassenen komen hier niet goed uit... in het begin lijkt Jane nog wel sympathiek maar eigenlijk heeft ze er geen idee van hoe slecht Mary zich voelt, laat staan dat ze er iets aan wil of kan veranderen.
Kathleen is de enige die echt helpt maar ook zij staat op den duur machteloos. p.308
De dokter is goeiig en vriendelijk. Hij wil wel helpen en maakt zich ongerust maar kan er toch niet voor zorgen dat ze hem in vertrouwen neemt. Het enige wat hij kan doen is te zeggen dat ze “een sociaal deskundige moeten raadplegen” p.325
- Wat vindt Mary van hen? Ze heeft in ieder geval geen hoge pet op van haar verzorgers en leraressen. p.177 “Ze willen het niet zien. ... Ik verdenk ze ervan dat ze bang zijn voor een eerlijk antwoord, omdat ze dan de kans lopen dat ze iets moeten *doen*. Dat ze erbij *betrokken* raken.” De cursivering is van Mary zelf, dat geeft goed weer hoe weinig vertrouwen ze nog heeft.
- Wat hadden de volwassenen moeten doen, vind jij?

Chronologie

- Hoe weet je in welke tijd de twee verhalen zich afspelen? In haar dagboek schrijft Mary de datum op, bij Ella hangt er een kalender aan de muur.

Illustraties

De tekeningen zijn paginagroot en zwart-wit. Ze zijn erg donker en somber, soms griezelig.

- Kun je de griezelige elementen noemen? Bijvoorbeeld: onheilspellend zwart, prikkeldraad, de zwarte kraai, de verwilderde tuin, onweer, enge poppen enz.

Als je snel pagina's omslaat lijken ze filmfragmenten. Zoals wanneer Ella kijkt naar Thornhill: eerst helemaal zwart, de volgende pagina's brandt er licht in de zolderkamer, langzaam wordt er ingezoomd op dat raam, je ziet de meisjes, er wordt weer wat afstand genomen, het onweer barst los...

- Kun je nog meer voorbeelden noemen? Zoals de zoektocht van Ella naar de ingang van Thornhill.
- Wat is de functie van de volledig zwarte pagina's? Ze geven wanhoop, verdriet, hopeloosheid weer. Ze zorgen voor extra spanning, zeker als het verhaal luguberder wordt.

Vertaling

Dit boek is vertaald door de bekende Nederlandse schrijfster Imme Dros. Je kent haar misschien van haar boeken over Roosje en van haar bewerkingen van Griekse mythes en sagen.

- Wat is haar stijl? Ze schrijft vlot modern Nederlands, heel direct, zonder uitweidingen of teveel details.

Genre

Dit boek is een mengeling van heel veel genres, dat maakt het bijzonder.

- Het is een dagboek, een **ik-verhaal**.
- Is het een **jeugdthriller**? Er vallen doden en Mary beraamt op het eind de moord op haar kwelgeest.
- Is het een **graphic novel**, dus een verhaal dat voornamelijk met illustraties verteld wordt? Niet helemaal, want de helft is tekst.
- (Waar deed het je aan denken? De boeken van David Selznik: *De uitvinding van Hugo Cabret* en *De Wonderlingen*.)
- Of is het een **horror** verhaal, een griezelverhaal?
- Is het **fantasy** omdat er bovennatuurlijke dingen gebeuren? Hoe komt het bijvoorbeeld dat Ella haar eigen marionetten terugvindt op de zolderkamer van Mary? Spooky!
- Kun je het ook een **psychologische jeugdroman** noemen? Ja want het gaat over gevoelens en relaties met andere mensen.

De belangrijkste thema's

Pesten, eenzaamheid, vriendschap maar ook wraak want Mary wil op het eind “Zij” vermoorden. Het gaat ook over geestelijke gezondheid, onverantwoordelijke volwassenen (Pete en Jane) en machteloze volwassenen. (Kathleen en de dokter)

Einde

- Hoe eindigt het boek? Eigenlijk moet de lezer dat zelf uitpuzzelen. Je ziet hoe Ella naar Thornhill gaat en dat ze iemand voor het raam van de zolderkamer ziet. Mary? Maar Mary is al lang geleden overleden, dat lees je in een krantenartikel over de brand, daarin staat ook dat het stoffelijk overschot van Ella gevonden is in Thornhill.
- Heeft Mary zelfmoord gepleegd? Ze schrijft dat ze nooit zal weggaan van Thornhill, p.514. De laatste zin is: "Ik wilde een vriendin. Dat was alles." p.532
- Zijn Mary en Ella nu samen in een andere dimensie? Ze staan in ieder geval samen in de tuin en voor het eerst zie je ze allebei lachen.
- Wat vind je van zo'n einde?
 - o Lekker griezelig!
 - o Eind goed al goed.
 - o Ik vind het onbevredigend, dat is ongeloofwaardig en onmogelijk.
 - o Waarom wordt dat pestmeisje niet gestraft? Nu lijkt het of zij wint!
 - o Dat pestmeisje moet haar verdiende loon krijgen.
 - o Ik vind zo'n ingewikkeld einde leuk, het dwingt je om na te denken, voor mij hoeft een boek niet netjes afgerond zijn.

Losse eindjes

Dit boek laat heel wat vragen open, er zijn "losse eindjes". Bijvoorbeeld:

- Wat vind jij er van dat de pestkop ontkomt? Had je liever gehad dat "Zij" gestraft werd?
- We komen ook niet te weten waarom Mary in Thornhill moet wonen. Omdat ze wees is? Of heeft ze psychische problemen? Want dat denken sommige verzorgers dus wel (p.252) en ook "Zij" suggereert het p.152 "God, wat ben jij een debiel." zei ze.
- Is Thornhill een weeshuis? Op p. 43 staat dat in de eetzaal groepsfoto's hangen van de weesmeisjes die er de laatste honderd jaar hebben gewoond. Of is het nu een huis voor moeilijk opvoedbare kinderen? Dat zou ook kunnen want het lijkt wel of alle meisjes problemen hebben. Je komt het niet te weten.
- Wie is de jongen die op het eind vanuit zijn raam naar het verwoeste Thornhill kijkt en de twee meisjes ziet? Zal ook hij in de ban raken van het huis..?
- Wat vind je van deze "losse eindjes": vervelend of maakt het niet uit?

2. VERWERKING

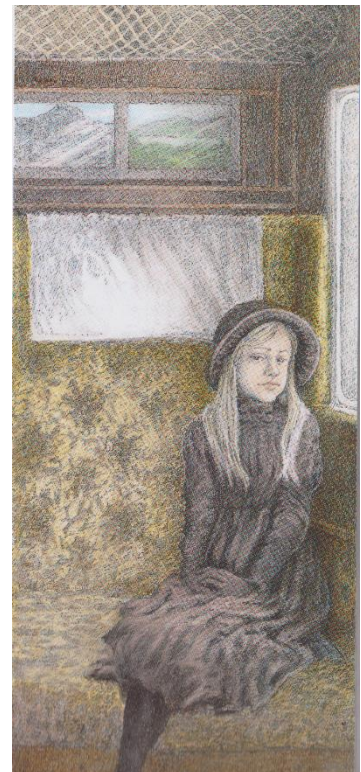
De boeken van Mary en Ella

Voor Mary is het kinderboek *De geheime tuin* van Frances Hodgson Burnett heel belangrijk en je ziet het ook staan bij Ella. Het was ook het favoriete boek van de auteur Pam Smy. Voor Mary zijn de helden uit dat boek haar vrienden. Als je *De geheime tuin* nog eens leest zul je merken dat veel elementen gebruikt worden in *Thornhill*. Zo is de zwarte kraai, die in het begin zo onheilspellend lijkt, degene die Ella de weg wijst naar de sleutel van het huis.

En net zoals het meisje in het kinderboek is de tuin de enige plek waar Mary zich vrij voelt. p 214

De schrijfster van *De geheime tuin* is Frances Hodgson Burnett, geboren in Engeland in 1849, maar opgegroeid in Amerika. Ze werd wereldberoemd met drie kinderboeken die later ook vaak verfilmd werden: *De kleine Lord*, *De kleine prinses* en *De geheime tuin*.

Dat laatste boek is pas weer uitgegeven bij uitgeverij Christoffor en het is nog altijd de moeite waard om te lezen. Het gaat over een meisje Mary Lennox, dat als haar ouders overlijden bij een sombere oom moet gaan wonen op een groot landgoed. De oom is voortdurend op reis, het lijkt of

hij ergens voor op de vlucht is. Mary is eigenlijk een heel vervelend, onaardig kind, rotverwend en mooi is ze ook niet.

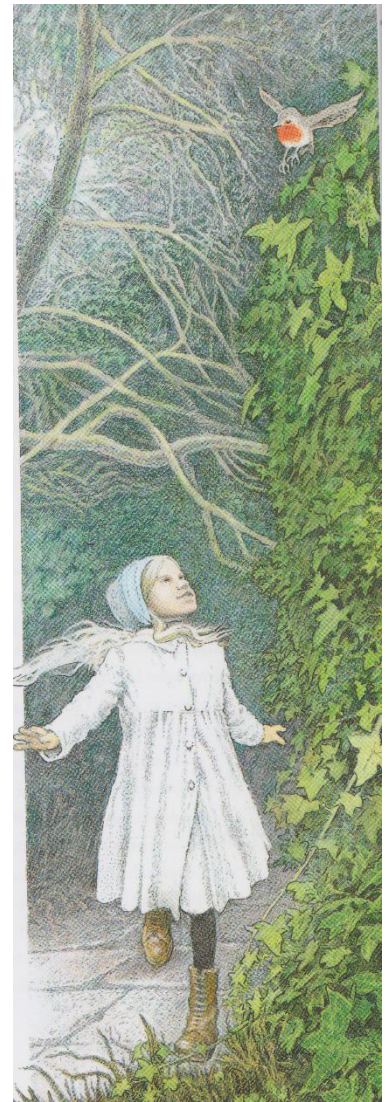
Als ze een geheime tuin ontdekt en kennismaakt met de dorpsjongen Dickon verandert haar leven, Dickon leert haar naar de natuur kijken en samen brengen ze de verwilderde tuin weer in orde. Mary ontdekt nog iets anders, in het grote huis woont ook haar neefje Colin, een ziekelijke jongen die het personeel tiranniseert en al even vervelend is als zij. Zijn moeder is gestorven bij zijn geboorte en op de een of andere manier denkt iedereen, hij ook, dat hij niet lang meer zal leven. Dat maak hem doodsbang en boos tegelijk. Iedereen is bang van zijn woedeaanvallen en ze ontzien hem dus zoveel mogelijk. Mary is de enige die hem aankan en met de hulp van Dickon, de geheime tuin en een heleboel dieren komt alles goed.

Als je dit boek leest begrijp je waarom Ella en Mary er zoveel troost in vinden, het is heel warm en hoopvol geschreven. De hoofdpersonen Mary en Colin zijn eenzaam en niet echt aantrekkelijk maar worden door het contact met de natuur en vooral met de dieren vrolijke, gelukkige kinderen. *De geheime tuin* was een van de lievelingsboeken van de schrijfster van *Thornhill*. Het is toch wel eigenaardig dat ze dan zelf zo'n griezelig boek schrijft met een ijsingwekkend einde...

Ook *Jane Eyre*, de klassieker van Charlotte Brontë wordt door beide meisjes gelezen, het is nog ouder, uit 1847, maar dat wil helemaal niet zeggen dat het ouderwets is. Integendeel, het is spannend, ontroerend en romantisch. Misschien ben je er nu nog te jong voor maar over een paar jaar moet je het beslist eens proberen! Het gaat over het weesmeisje Jane dat in een vreselijke kostschool terecht komt en later gouvernante wordt op een landgoed dat Thornfield heet. Na heel veel ellende trouwt ze op het eind met de heer des huizes.

In *Thornhill* maakt Mary poppen van de hoofdpersonen, Jane en Mr. Rochester p.322, en ze voelt zich, net als de kleine Jane gekleineerd als ze voor de klas moet staan p.218.

(illustraties uit *De geheime tuin*)

Juryleden kunnen online op de KJV-boeken reageren.

Ga naar www.kjv.be, klik op 'Welke boeken moet ik lezen' en dan op de groep en het boek in kwestie.